

Joseph
Conrad

Joventut
i altres
narracions

Edició i traducció de Ricard Vela

edicions

62

JOSEPH CONRAD

Joventut i altres narracions

Edició i traducció de Ricard Vela

Edicions 62

Barcelona

Títols originals: *Youth*, *Amy Foster*, *An Anarchist*, *The Secret Sharer*,
The Partner i *The Tale*.

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema
de qui escriu i de les nostres llibreries.*

*En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraiïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors
perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del
web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

Primera edició: maig del 2024

© de la traducció: Ricard Vela, 2024
Selecció i edició: Ricard Vela

Amb el suport de:

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. 8.337-2024
ISBN: 978-84-297-8163-2

TAULA

<i>Nota de l'editor</i>	9
Joventut	13
Amy Foster	65
Un anarquista	111
El còmplice secret	143
El soci	209
El relat	261

JOVENTUT

Una narració

...Però el nan va respondre:

—No, m'estimo més qualsevol cosa humana que totes les riqueses del món.

CONTES DELS GERMANS GRIMM

Per a la meva esposa

Aquesta història només hauria pogut passar en un país com Anglaterra, on, per dir-ho d'alguna manera, els homes i el mar viuen compenetrats: el mar està present en la vida de la majoria dels homes i, en general, els homes ho saben tot sobre ell, o, com a mínim, unes quantes coses, tant si es tracta de la seva font de diversió, de la seva forma habitual de transport o de l'origen dels seus ingressos.

Estàvem asseguts amb els colzes al damunt d'una taula de caoba on es reflectien les nostres cares, l'ampolla i les copes de claret. Hi havia un director d'empreses, un comptable, un advocat, en Marlow i jo mateix. El director havia estat grumet del vaixell escola *Conway*, el comptable s'havia passat quatre anys a alta mar i l'avocat —un conservador foguejat, un *high churchman*¹ i el millor dels vells camarades, l'essència de l'honor en persona— havia estat

1. Membre d'una facció de l'Església anglicana que anteposa l'herència catòlica a la protestant. Els *high churchmen* subratllen la importància de l'autoritat episcopal, els sacraments i la litúrgia. (*N. del t.*)

primer oficial al servei de la naviliera Peninsular and Oriental Steam Navigation Company en aquella bona època en què els vapors correu, aparellats com a mínim amb dos pals amb veles quadrades, solien navegar pel mar de la Xina aprofitant el monsó favorable amb tot el velam desplegat. Tots cinc ens havíem iniciat a la vida en la marina mercant i a tots cinc ens unia aquell vincle sòlid del mar, i també la companyonia d'un ofici que l'afició a les regates, als creuers i a coses similars no pot proporcionar, perquè una cosa són les diversions de la vida i l'altra la vida mateixa.

En Marlow, si més no em sembla que és així com s'escrivia el seu nom, ens explicà aquesta història, o més aviat aquesta crònica d'un viatge:

—Sí, conec prou els mars de l'Orient, però el que recordo millor és el primer viatge que hi vaig fer. Ja sabeu que hi ha certs viatges que semblen haver estat destinats a ensenyar-nos en què consisteix la vida i que es poden erigir com a símbols de l'existència. Tu et dediques a treballar, lluites, sues, gairebé et mates, i de vegades et mates de debò, intentant aconseguir alguna cosa, i, tanmateix, no n'ets capaç. I no és per culpa teva. Simplement, no pots fer-hi res, ni molt ni poc; i no pots fer res en la vida, ni tan sols casar-te amb una vella fadrina o transportar una miserable càrrega de carbó de sis-centes tones al seu port de destinació.

»En conjunt, va ser un episodi memorable. Era el meu primer viatge a l'Orient, i el primer com a segon oficial d'un vaixell; i també la primera vegada que el meu capità exercia com a tal. I la veritat és que ja era hora, perquè tenia seixanta anys o més; era un home petit i robust, amb l'esquena ampla, encara que no gaire recta, les espatlles

encorbades i una cama més arquejada que l'altra, cosa que li conferia aquell aspecte una mica deforme que es pot detectar sovint en la gent del camp. Hauria pogut trencar nous amb la cara —amb la barbeta i el nas, que intentaven unir-se per damunt d'una boca enfonsada—, que estava emmarcada per un borriçol de color gris metàl·lic, similar a una barballera de cotó fluix i de llana esquitxada de pols de carbó. I al bell mig d'aquella cara vella hi lluïen uns ulls blaus que s'assemblaven increïblement als d'un infant, amb l'expressió cànvida i brillant que només alguns homes senzills conserven fins a una edat avançada gràcies a una rara qualitat interior de simplicitat del cor i rectitud de l'esperit. Encara no sé què el va induir a acceptar-me, és un misteri. Jo procedia d'un magnífic clíper australià, on havia servit com a tercer oficial, i em feia l'efecte que ell tenia alguns prejudicis contra aquells vaixells de gran tonatge, que considerava massa aristocràtics i pretensiosos. I és que em va dir:

»—Fes-te a la idea que aquí hauràs de treballar.

»I jo li vaig contestar que allò era el que havia fet en tots els vaixells en què havia servit.

»—Ah, però és que aquest és diferent, i més per a vosaltres, els senyors que arribeu d'aquells grans vaixells... Però, vaja, gosaria dir que serviràs. Presenta-t'hi demà.

»M'hi vaig presentar l'endemà al matí. D'això ja en fa vint-i-dos anys i jo només en tenia vint. Com passa el temps! Va ser un dels dies més feliços de la meua vida. Ves per on! Segon oficial per primera vegada, un oficial amb responsabilitats de debò! No hauria canviat el meu nou càrrec per cap fortuna. El primer oficial m'examinà amb atenció. Ell també era un home d'edat, però d'una altra mena. Amb un gran nas romà i una barba llarga i blanca

com la neu, i es deia Mahon, tot i que insistia que s'havia de pronunciar Mann. Encara que tenia bons contactes, alguna cosa devia haver fallat en la seva trajectòria i no havia aconseguit fer carrera.

»Pel que fa al capità, s'havia passat molts anys navegant en vaixells de cabotatge, després havia viatjat per la Mediterrània i, durant els darrers temps, s'havia dedicat al comerç a les Antilles. No havia doblat mai ni el cap d'Hornos ni el de Bona Esperança. Amb prou feines sabia escriure, però l'escriptura tant se li'n donava. No cal dir que tots dos eren molt bons mariners, i que entre ells jo em sentia com un nen petit entre dos avis.

»El vaixell també era vell. Es deia *Judea*. Un nom curiós, oi que sí? Havia estat propietat d'un tal Wilmer, o Wilcox, o alguna cosa així, un home que s'havia arruïnat i havia mort vint anys enrere, o potser més. El seu nom tant és. I des d'aleshores que havia estat ancorat a la dàrsena de Shadwell. Ja us podeu imaginar en quin estat es trobava. Era tot rovell, pols i greixum: l'arboradura estava tacada de sutge i la coberta, plena de porqueria. Per a mi va ser com sortir d'un palau i ficar-me en una cabana a punt d'ensorrar-se. Desplaçava aproximadament unes quatre-centes tones d'aigua, la càbria era molt antiga, les portes tenien baldes de fusta i no hi havia ni una mica de bronze enlloc de l'embarcació. La popa era enorme i quadrada. I a sota del nom, pintat amb lletres grans, s'hi veia un ornament de volutes, ja sense daurats, i una mena d'escut d'armes amb una divisa que deia «Aconseguir-ho o morir». Recordo que m'impressionà profundament. Hi havia un cert toc romàntic, allà, alguna cosa que em va fer estimar aquella andròmina vella, quelcom que apel·lava a la meva joventut!

»Vam sortir de Londres amb llast, llast de sorra, per carregar carbó en un port del nord, amb destinació final a Bangkok. Bangkok! M'estremia de felicitat. Feia sis anys que era al mar, però només havia conegut Melbourne i Sydney: dos llocs fantàstics, i encantadors a la seva manera, però... Bangkok!

»Vam salpar del Tàmesi amb vent a les veles i amb un pràctic de la mar del Nord a bord. Es deia Jermyn i es passava tot el dia a la cuina, posant el mocador a eixugar davant del fogó. Aparentment, no dormia mai. Era un home lúgubre, amb una gota que li brillava perpètuament a la punta del nas, i, o bé havia tingut problemes en algun moment del passat o en tenia aleshores, o bé esperava tenir-ne en el futur; no podia ser feliç si alguna cosa no anava malament. Desconfiava de la meua joventut, del meu sentit comú i de les meves capacitats com a mariner, i es dedicà a demostrar-ho de cent maneres diferents. Probablement tenia raó. Em sembla que en aquella època jo no en sabia gaire, i ara tampoc en sé gaire més, però us asseguro que he conservat l'odi cap a aquell Jermyn intacte fins avui mateix.

»Ens vam passar una setmana navegant fins a arribar a Yarmouth Roads i allà ens vam trobar un temporal, el famós temporal d'octubre de fa vint-i-dos anys. Feia vent, llampegava, queia aigüaneu i el mar tenia un aspecte terrorífic. Volàvem a sotragades arrossegats pel vendaval, i ja us podreu imaginar que malament que anava tot plegat quan us digui que les murades estaven destrossades i la coberta completament negada d'aigua. Durant la segona nit, el llast es desplaçà a sotavent cap a la proa i vam acabar en algun punt del gran serral del Dogger Bank. No ens quedava cap altre remei que baixar a la bodega amb unes

pales i intentar redreçar el vaixell, així que ens vam ficar en aquella sentina immensa, tenebrosa com una caverna, amb les bugies de seu vacil·lant als baus, el temporal udolant allà a fora i el vaixell bellugant-se de costat com si hagués embogit. Hi érem tots: en Jermyn, el capità, tothom; aguantant-nos drets amb penes i treballs, intentant llançar pal·lades de sorra humida cap a sobrevent, entestats en aquella feina d'enterramorts. A cada bandada del vaixell es podia veure vagament, en la penombra, els homes que queien a terra amb una floritura aparatosa de les pales. Un dels grumets (en dúiem dos), impressionat per aquella escena espectral, es va posar a gemegar com si se li trenqués el cor. El sentíem plorar a llàgrima viva entre les ombres.

»Al tercer dia, el temporal començà a amainar, i al cap d'una estona un remolcador d'algun país nòrdic ens va enganxar. Al final vam trigar setze dies a arribar al Tyne des de Londres! Quan per fi vam atracar al moll, ja havíem perdut el torn de càrrega i ens van posar a la cua durant tot un mes. La senyora Beard (que així es deia el capità) va arribar des de Colchester per visitar el seu vell marit i es va instal·lar a bord. Els desertors habituals de la tripulació ja se n'havien anat i només hi quedàvem els oficials, un dels grumets i el sobrecàrrec, un mulat que responia al nom d'Abraham. La senyora Beard era una dona gran, amb la cara tota arrugada i vermella com una poma d'hivern, però amb la figura d'una joveneta. Una vegada em va veure cosint-me un botó i va insistir a repassar-me les camises. Era força diferent de les esposes dels capitans que havia conegut a bord dels clípers de primera classe. Quan li vaig portar les camises, el primer que em va dir va ser:

»—I els mitjons? Els caldrà algun pedaç, n'estic segu-

ra, i totes les coses d'en John (el capità Beard) ja estan repassades. M'encanta tenir alguna cosa a fer.

»Beneïda anciana! Em va examinar i va repassar tot el vestuari i, mentrestant, vaig poder llegir per primera vegada el *Sartor Resartus* i el *Ride to Khiva* de Burnaby. La veritat és que aleshores no vaig entendre gaire el primer, però recordo que en aquella època em va agradar més el soldat que el filòsof; una preferència que després la vida s'ha encarregat de confirmar. L'un era un home i l'altre només més o menys. En qualsevol cas, són tots morts, igual que la senyora Beard; i la joventut, la força, el geni, els ideals, les victòries, els cors senzills..., tot és mort. Però tant li fa.

»Finalment, vam carregar. I vam enrolar una tripulació: vuit mariners molt competents i dos grumets. Un vespre vam enfilat cap a les boies, al costat de les comportes de la bocana, disposats a salpar i amb bones perspectives d'emprendre el viatge l'endemà. La senyora Beard se n'havia de tornar a casa amb el darrer tren. Quan el vaixell va estar amarrat, ens vam posar a sopar. Durant l'àpat, en Mahon, el vell matrimoni i jo no vam parlar gaire. Vaig acabar el primer i em vaig escapolar a fumar a la meva cabina, que es trobava en una cambra de la coberta, just al costat de la popa. La marea estava alta, bufava un vent fresc i plovisquejava. Les comportes dobles eren obertes i els vapors de carbó anaven i venien per la foscor amb els llums encesos i ben brillants, un gran rebombori d'hèlixs i la repicadissa dels cabrestants; i se sentien moltes veus a la punta dels molls. Jo observava aquella processó de fars de guaita lliscant per la part de dalt i de llums verds que lliscaven per baix dins la nit, quan, de cop i volta, una resplendor roja em va enlluernar, es va apagar, va tornar a aparèixer i a continuació es va quedar fixa. La proa d'un

vaixell de vapor se'ns va tirar al damunt. Des de la cabina, vaig cridar cap avall:

»—Pugeu, de pressa!

»I després, dins la fosca, vaig sentir una veu espantada que deia des de lluny:

»—Atureu-lo, senyor!

»Va repicar una campana. I una altra veu va cridar amb una advertència:

»—Anem directament cap a aquella corbeta, senyor.

»La resposta va ser un aspre:

»—D'acord!

»I a continuació va arribar un terrabastall espantós quan el vapor va picar d'esbiaixada amb l'amura contra el nostre aparell de proa. Hi va haver un moment de confusió, de crits i de carreres. El vapor va rugir. I després es va sentir algú que deia:

»—Tot en ordre, senyor...

»—Esteu tots bé? —va preguntar aquella veu aspra.

»Jo havia saltat cap a la proa per comprovar els danys i vaig contestar cridant ben fort:

»—Em sembla que sí.

»—Marxa enrere! —va replicar la veu aspra.

»Va començar a sonar la campana.

»—Quin vapor és aquest? —va preguntar en Mahon.

»Però, en aquell moment, per a nosaltres ja només era una ombra voluminosa que maniobrava per separar-se. Ens van cridar un nom, un nom de dona, Miranda o Melissa, o alguna cosa per l'estil.

»—Això vol dir un altre mes en aquest forat fastigós —em va comentar en Mahon mentre inspeccionàvem la borda estellada i les brases trencades amb un fanal—. Però, on és el capità?

»Durant tota aquella estona no l'haviem ni vist ni sentit. Vam anar a buscar-lo a popa i una veu gemegosa es va alçar d'algun lloc enmig de la dàrsena per cridar-nos:

»—Ei, *Judea!*

»Com coi hi havia arribat, fins allà?

»—Hola! —vam cridar nosaltres.

»—Vaig a la deriva en un bot sense remos —ens va contestar.

»Un barquer a qui la nit havia sorprès per allà ens oferí els seus serveis i en Mahon va tancar el tracte amb ell per remolcar el nostre capità fins al costat del vaixell per mitja corona. Però la primera que va pujar per l'escala va ser la senyora Beard. Havien estat surant per la dàrsena sota aquella pluja freda durant gairebé una hora. No m'havia quedat tan sorprès mai de la vida.

»Sembla que quan el capità em va sentir cridar "Pugeu!" va entendre de seguida el que passava, va agafar la seva dona a pes de braços, va creuar corrent la coberta i va baixar fins al nostre bot, que estava amarrat a l'escala. Gens malament per a un home de seixanta anys. Imagineu-vos-el salvant heroicament l'anciana, l'amor de la seva vida, amb els seus braços. Ja la tenia asseguda al banc de la llanxa, i estava a punt per tornar a pujar a bord, quan l'amarra es va deslligar d'alguna manera, els va deixar a la deriva i es van allunyar plegats. Per descomptat, enmig de la confusió no els vam sentir cridar. Ell semblava més aviat avergonyit. I ella va comentar alegrement:

»—Suposo que ara tant li fa que hagi perdut el tren, oi?

»—És clar que sí, Jenny, baixa i escalfa't —va remugar ell, per després dirigir-se a nosaltres—: Un mariner poca cosa pot fer amb la seva dona a bord, em sembla a mi.

I allà em teníeu, fora del vaixell. Encara sort que aquesta vegada no ha passat res de greu. Anem a veure què ens ha destrossat aquest coi de vapor.

»No era gaire cosa, però ens va endarrerir tres setmanes més. I al final, com que el capità estava molt ocupat amb els agents, vaig ser jo qui va acompanyar la senyora Beard a l'estació de tren i la vaig instal·lar còmodament en un vagó de tercera classe. Va abaixar la finestra per dir-me:

»—Ets un bon noi. Si alguna nit veus en John, el capità Beard, sense la bufanda, recorda-li de part meva que tingui sempre el coll ben abrigat.

»—Per descomptat, senyora Beard —li vaig dir.

»—Ets un bon noi, m'he adonat que ets molt atent amb en John..., amb el capità...

»El tren va arrencar de sobte i jo em vaig treure la gorra per acomiadar l'anciana: no la vaig veure mai més... Passeu-me l'ampolla.

»L'endemà ens vam fer a la mar. Ja feia tres mesos que havíem salpat de Londres cap a Bangkok. Al principi havíem pensat que trigariem quinze dies com a molt.

»Era gener i el temps era esplèndid; aquell temps assolat i meravellós de l'hivern que és més agradable que el de l'estiu perquè és inesperat i refrescant i som conscients que no durarà gaire. És com un cop de sort, com un regal del cel, com un guany de fortuna inesperat.

»El bon temps ens va acompanyar durant tota la travessia del mar del Nord, i tot al llarg del Canal, fins que ens vam trobar a unes tres-centes milles nàutiques a l'oest de la península dels Lizards, gairebé a l'extrem de Cornualla. Després el vent va rolar al sud-oest i es va posar a xiular amb força. Dos dies més tard, ja bufava un venda-

val. El *Judea*, al pare, pujava i baixava per damunt de l'Atlàntic com una de les velles capsas de fusta per a espelmes que hi havia al vaixell. El vent bufava dia rere dia sense treva, amb rancúnia, sense intervals, sense pietat i sense ni un minut de descans. Per a nosaltres, el món no era res més que una immensitat de muntanyes escumoses gegantines que ens investien sota un cel brut com un sostre fummat i prou baix per tocar-lo amb la mà. En l'atmosfera tempestuosa que ens envoltava hi havia tanta bromera voladora com aire. Durant dies, els únics sons que vam sentir van ser l'udol del vent, el tumult del mar i el soroll que feia l'aigua que trencava sobre la coberta sense parar. Ni nosaltres ni el vaixell vam tenir cap respir. Es movia, capficava, redreçava la testa, s'asseia sobre la cua, girava i gemegava, i nosaltres ens havíem d'aferrar al que fos quan érem a la coberta i lligar-nos a les lliteres quan érem a baix, amb el cos tens i el cap ple d'inquietuds.

»Una nit, en Mahon em va cridar a través de la petita finestra de la meva cabina. S'obria just per sobre de la meva llitera, i en aquell moment jo hi jeia sense poder dormir i sense haver-me tret les botes. Em sentia com si no hagués dormit durant anys, i amb la certesa que no ho aconseguiria per més que ho intentés. I em va dir, molt angoixat:

»—Que tens la sonda per aquí, Marlow? No hi ha manera d'engegar les bombes. Mare de Déu! Et juro que no és cap broma.

»Li vaig donar la sonda i em vaig tornar a estirar, intentant concentrar-me en altres coses, però no podia deixar de pensar en les bombes. Quan vaig pujar a coberta, encara hi treballaven, i el meu torn els va rellevar. Amb la llum de les llanternes que hi havien dut per examinar

la sonda, vaig entreveure les cares serioses i exhaustes dels homes. Vam estar buidant l'aigua durant quatre hores. I tota la nit, tot el dia, tota la setmana, un torn rere l'altre. El vaixell s'anava obrint i feia aigües contínuament, no prou per enfonsar-nos de cop i volta, però sí per anar-nos matant lentament amb la feinada de les bombes. I a mesura que bombàvem, la nau es desfeia a poc a poc: les bordes van desaparèixer, els candelers estaven arrencats, els respiralls destrossats i la porta de la cabina va rebentar. En tot el vaixell no quedava ni un lloc eixut, arreu hi havia goteres. Com per art de màgia, la xalupa de salvament s'havia convertit en un garbuix d'estelles de fusta enganxades a les amarres. L'havia lligada jo mateix, i n'estava força orgullós, de la meua obra, que havia resistit tant de temps l'efecte devastador del mar. I continuàvem bombant. I el temps no canviava. El mar era blanc com un llençol d'escuma, com un calderó de llet bullent; entre els núvols no hi havia ni una sola clariana, no, ni de la mida d'una mà d'un home, ni tan sols durant deu segons. En el nostre món no existia el cel, ni les estrelles, ni el sol, ni l'univers, només núvols colèrics i un mar enfurismat. Torn rere torn, bombàvem per salvar la vida, i ens feia la sensació que allò durava mesos i anys, tota una eternitat, com si ens haguéssim mort i ens trobéssim a l'infern dels mariners. Ja no sabíem quin dia de la setmana era, ni el mes, ni l'any; gairebé ni recordàvem que haguéssim viscut mai a terra. Feia temps que el vent havia arrencat les veles i el vaixell surava de costat sense cap més protecció que un tendal de lona. L'oceà no parava de vessar-s'hi al damunt i a nosaltres ja tant ens feia. Continuàvem fent girar aquelles manovelles amb ulls d'idiota. Tan bon punt pujàvem a coberta, ens passà-

vem una corda per les espatlles, les bombes i el pal major i anàvem fent voltes i voltes amb l'aigua fins a la cintura o fins al coll. Allò es va convertir en la nostra normalitat i vam oblidar del tot què se sent quan s'està eixut.

»I en algun lloc dins meu va sorgir un pensament: “Per Júpiter! Això és una aventura meravellosa, una d'aquelles coses que només es poden llegir; i és el meu primer viatge com a segon oficial, només tinc vint anys i aquí em teniu, resistint tan bé com qualsevol d'aquests homes, que, a més, estan a les meves ordres”. Estava content. No hauria renunciat a aquella experiència per res del món. I vaig tenir moments ben exultants. Cada vegada que aquella vella embarcació atrotinada aixecava la proa ben amunt i mostrava el revoltó en l'aire, em feia l'efecte que també elevava cap a les altures, com una mena de crida, de desafiament o de crit cap als núvols implacables, les paraules que duia escrites a la popa: *JUDEA, LONDRES. ACONSEGUIR-HO O MORIR.*

»Oh joventut! La seva força, la seva fe, la seva imaginació! Per a mi, el vaixell no era pas cap carro vell i atrotinat que arrossegues pel món una càrrega de carbó; per a mi es tractava d'un experiment, d'una prova, d'un assaig, de l'experiència de la meva vida. Cada cop que hi penso, ho faig amb plaer, amb afecte i amb pena, com si es tractés d'un familiar mort. No l'oblidaré mai... Passeu-me l'ampolla.

»Una nit, mentre estàvem lligats al pal d'aquella manera que ja he explicat, bombant l'aigua, ensordits pel vent eixordador i sense prou forces ni per desitjar-nos la mort, un cop de mar ben pesant es va estavellar a bord violentament i ens va escombrar amb facilitat. Així que vaig recuperar l'alè, vaig cridar, com era la meva obligació:

»—Aguanteu, nois!

»I, de sobte, vaig notar que alguna cosa dura surava per la coberta i em colpejava el panxell de la cama. Vaig intentar agafar-la i vaig fracassar. Era tan fosc que amb prou feines ens podíem veure les cares a menys de mig metre de distància, ja m'enteneu.

»Després d'aquell impacte, el vaixell es va quedar tranquil durant un moment, i aquella cosa, fos el que fos, va tornar a xocar contra mi. Aquell cop la vaig atrapar, i era una cassola. Al principi estava tan atordit pel cansament i tan capficat per les bombes que no vaig entendre el que tenia a la mà, fins que de sobte me'n vaig adonar i vaig cridar:

»—Nois, la cambra de coberta ha desaparegut. Deixeu això i anem a buscar el cuiner!

»A la proa hi havia una cambra alta que contenia la cuina, la llitera del cuiner i el ranxo de la tripulació. Com que feia temps que esperàvem veure-la desaparèixer, els homes havien rebut l'ordre de dormir a la cabina inferior, l'únic lloc segur de tot el vaixell. Però el cuiner, l'Abraham, es va entossudir com una mula a aferrar-se estúpida-ment a la seva llitera, suposo que tot just encegat pel pànic; com un animal que no vol abandonar l'establia que s'esfondra durant un terratrèmol. Així que vam haver d'anar a buscar-lo. Era ben bé com jugar amb la mort, ja que sense la seguretat de la corda estàvem tan exposats com en una barca. Però hi vam anar igualment. La cambra estava destrossada, com si hi hagués esclatat un obús. La majoria de coses havien caigut per la borda: el fogó, els jaços de la tripulació i les seves pertinences, tret de dos pals que aguantaven una part de la tarima on es recolzava la llitera de l'Abraham, i que van resistir de miracle. Vam buscar a les palpentres entre les ruïnes fins que el vam tro-

bar assegut al catre, envoltat d'escuma i de restes i parlo-
tejant animadament amb si mateix. Havia perdut el cap,
s'havia tornat boig, ja sense remei i per sempre, per culpa
d'aquella envestida brutal que no havia pogut aguantar. El
vam agafar, el vam arrossegar fins a la popa i el vam llançar
de cap a la cabina inferior. Penseu que no teníem temps de
baixar-lo amb més precaucions ni d'esperar a veure com
reaccionava. Els de sota ja el recollirien a les escales. Te-
níem pressa per tornar a les bombes. Allò sí que no podia
esperar. Una mala fuga és una cosa inhumana.

»Algú es podria pensar que l'únic objectiu d'aquell
temporal diabòlic va ser convertir aquell pobre mulat en
un llunàtic. Perquè va començar a amainar abans del matí,
l'endemà el cel es va aclarir i, a mesura que el mar es cal-
mava, el vaixell va deixar de fer aigües. Quan vam hissar un
joc nou de veles, la tripulació va exigir tornar a terra. I la
veritat és que no hi havia gaires més possibilitats. Ja no
teníem més bots, la coberta estava destruïda, la cambra de
dalt esventrada, els homes només tenien la roba que duien
posada, les provisions s'havien fet malbé i la nau era pràc-
ticament inutilitzable. Vam posar proa cap a casa i..., us ho
podeu creure? El vent va rolar cap a l'est, just de cara.
Fresc i sense descans. Vam haver de guanyar el camí de
tornada pam a pam, però el vaixell ja no feia aigües de ma-
nera alarmant i el mar estava relativament en calma. No és
fàcil bombejar dues hores de cada quatre, però al final es
va mantenir a flor d'aigua fins a Falmouth.

»La bona gent d'allà viu de les desgràcies dels mariners,
i per això es van alegrar molt de veure'ns. Una multitud
àvida de calafats va esmolar els enformadors en veure aque-
lla carcassa de vaixell. I per Júpiter que van fer negoci amb
nosaltres! Em sembla que el propietari de l'embarcació es

trobava en un destret econòmic i va haver-hi certs retards, però al final es va poder baixar part de la càrrega i calafatejar l'obra morta, la part del buc que sobresurt de la línia de flotació. Un cop acabades les reparacions i reembarcada la càrrega, va pujar a bord una tripulació nova i vam salpar cap a Bangkok. Però al cap d'una setmana ja hi havíem tornat. La tripulació va dir que no estava disposada a anar-hi, a Bangkok, cent cinquanta dies de trajecte, amb aquella espècie de carraca on calia bombar aigua vuit hores de cada vint-i-quatre; i la premsa nàutica va publicar una nota que deia: “*Judea*. Bergantí. De Tyne a Bangkok. Carbó. Torna a Falmouth fent aigües i la tripulació es nega a continuar”.

»Un altre cop més retards i més pedaços. Un dia, el propietari va pujar a bord i va comentar que el vaixell havia quedat més afinat que un violí. Totes les preocupacions i catàstrofes havien convertit el capità Beard en una espècie de fantasma del patró d'un *geordie*, una d'aquelles embarcacions que transportaven carbó. Recordeu que tenia seixanta anys i que es tractava del seu primer comandament. En Mahon va comentar que aquell viatge era de bojós i que només podia acabar malament. Però jo m'estimava aquell vaixell amb totes les meves forces i tenia moltíssimes ganes d'arribar a Bangkok. Bangkok! Un nom que no podia estar més beneït per la màgia. Ni tan sols Mesopotàmia se li podia comparar. Recordeu que tenia vint anys i que era el meu primer destí com a oficial segon: l'Orient m'estava esperant.

»Vam sortir i vam fondejar a la rada exterior amb una tripulació nova, la tercera. El vaixell feia més aigües que mai. Era com si aquells maleïts calafats li haguessin fet forats en comptes de tapar-los. En aquella ocasió, ni tan

sols vam arribar a mar oberta. La tripulació, simplement, es va negar a fer anar el cabrestant.

»Quan ens van remolcar una altra vegada cap a l'interior del port, ja gairebé ens havíem convertit en un element típic del llogarret, en una institució. La gent ens assenyalava als visitants i comentaven:

»—I aquest és el bergantí que va a Bangkok, fa sis mesos que és aquí i ja ha tornat tres cops.

»Els dies de festa, la canalla que jugava entre les barques ens cridava:

»—*Judea*, ah del vaixell!

»I si algun cap apuntava per sobre de la barana, se'n burlaven preguntant-nos:

»—On era que anàveu? A Bangkok?

»A bord només érem tres. El patró, vell i abatut, vagava per la cabina com un llunàtic. En Mahon es va fer càrrec de la cuina i, inesperadament, va desenvolupar tot el talent d'un francès per preparar petits ranxos exquisits. Jo m'ocupava del cordatge amb molt poca il·lusió. Ens vam convertir en nous ciutadans de Falmouth. Tots els botiguers ens coneixien. A la barberia o a l'estanc, ens preguntaven amb familiaritat:

»—I creieu que arribareu algun dia a Bangkok?

»Mentrestant, l'armador, els asseguradors i els noliejadors continuaven barallant-se entre ells a Londres i nosaltres seguíem cobrant la paga... Passeu-me l'ampolla.

»Era espantós. Per a la moral era gairebé pitjor que estar bombant aigua tot el dia. Feia la sensació que el món ens hagués oblidat, com si no pertanyéssim a ningú i no haguéssim d'arribar mai enlloc. Com si estiguéssim embriuxats i haguéssim de viure per sempre sent la riota i l'objecte de les burles de generació rere generació d'ocio-

sos dels molls i de barquers deshonestos. Vaig aconseguir el sou de tres mesos i cinc dies de permís i vaig sortir disparat cap a Londres. Vaig trigar un dia a arribar-hi i gairebé un altre per tornar-ne, però la paga sencera dels tres mesos va desaparèixer igualment. Encara no sé què en vaig fer. Em fa l'efecte que vaig anar a un music-hall, que vaig dinar, berenar i sopar en un local selecte de Regent Street i que en vaig tornar a temps sense cap altra cosa per ensenyar que una edició completa de Byron i una manta de viatge nova, a canvi de tres mesos de feina. El barquer que em va acostar remant cap al vaixell em va comentar:

»—Vaja! Jo que em pensava que havien abandonat aquesta carraca per sempre. És que no arribarà mai a Bangkok.

»—Això és el que vostè es pensa —li vaig contestar amb menyspreu, però aquella profecia no em va agradar gens.

»De cop i volta va aparèixer un home, una espècie d'agent d'algú amb plens poders. Tenia tota la cara plena de petits vasos sanguinis dilatats, potser a causa de l'alcohol, i una energia indòmita, i era simpàtic de debò. Quan va arribar, el vaixell va tornar de nou a la vida. Se'ns va abarloar una gavarra, hi vam bolcar la càrrega i després ens van dur un altre cop al dic sec per examinar el coure desguarnit. No era estrany que fes aigües. La pobra andròmina, forçada més enllà del límit per la tempesta, havia expulsat, com amb repugnància, tot el fil d'estopa de les costures més baixes. La van tornar a calafatejar, li van posar coure nou i va quedar tan impermeable com una ampolla. Ens vam acostar a la gavarra i vam tornar a rebre la nostra càrrega.

»I aleshores, durant una preciosa nit de lluna plena, totes les rates van abandonar el vaixell.